

Naročninaznaša letno 30 Din, polletno 15 Din,
— za inozemstvo letno 60 Din.**Posamezna šte. 1 Din**UREDNIŠTVO — UPRAVA: pri g.
Benko nar. poslancu v M. Soboti
telefon številka 8.

Štev. rač. poštne hran. 12.549

izhaja vsako nedeljo

**MURSKA
KRAJINA**

Tednik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Cena oglasov Na oglasni strani; cela stran 500
Din, pol strani 300 Din. — Cena
malim oglasom do 30 besed 10 Din,
vsaka beseda več 1 Din. — Med
tekstom vsaki oglas 15% dražji.
Pri večkratnem oglaševanju popust.UREDNIŠTVO in UPRAVA
v Murški Soboti.

Rokopisi se ne vračajo

III. LETO

Murska Sobota, 12. avgusta 1934.

ŠTEV. 33

**Ob 15-letnici osvoboditve zemlje
Kneza Kocija.**

V času, ko so Madžari bivali kot neznano pleme pastirjev daleč tam v južnoruskih stepah, so naši pradedje, panonski Slovenci, že živeli urejeno državno življenje pod lastnimi slovanskimi knezi.

Sredi 9. stoletja, torej 50 let pred udorom mongolskih Madžarov v plodno Podonavje, sta nad širno slovensko državo, ki se je razprostirala od alpskih pokrajin, na zapadu tja do Donave na vzhodu ter od Rabe na severu do Drave na jugu, vladala zapored dva slovanska kneza: Pribina in njegov sin Kocelj. Na severu je kneževina mejila na državo Moravanov, na jugu na Hrvate, na zapadu na karantanske Slovence, na vzhodu pa na državo Bolgarov.

Središče te lepo zaokrožene države, ki se je že tako lepo razvijala, je bilo ob Blatnem jezeru. Ob njegovih bregovih je stal Blatograd, glavno gradišče naših knezov.

Med našimi predniki so prvotno širili krščanstvo nemški duhovniki. Toda knez Kocelj je kmalu spoznal nevarnost, ki je Slovincem pretila od Nemcev, kajti cerkvena odvisnost od nemških škofov je močno podpirala politično odvisnost od nemške države. Nemški škofje so namreč pošiljali samo nemške duhovnike med Slovence, ki ljudstva niso razumeli, ono pa ne njih.

Zato ni čudo, da se je knez Kocelj močno razveselil slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ko sta skozi njegovo deželo potovala v Rim. Ob tej priliki sta se ustavila v njegovih prestolici, kjer ju je knez z vso ljubeznivostjo sprejel. Ko se je sv. Metod po bratovi smrti vračal iz Rima na Moravsko, se je radi tamošnjih vojnih zmed ustavil pri knezu Kociju ter ostal med našimi predniki približno dve leti. V tem času je bil celo posvečen za panonskega nadškofa.

Bujno življenje je tedaj klilo po slovanski Panonji. Red, blagostanje in omika so se naglo širili. Vsi pogoji so bili dani, da bi se tu za stalno utrdila lepa in bogata slovanska država. Toda z zavidi okom so nanjo gledali Nemci. Po smrti kneza Kocija so izrabili notranjo neslogo Slovanov ter zopet popolnoma podjarmili deželo. Pri tem so tudi izgnali vse domače

duhovnike. Nemci se pa niso dolgo veselili nove posesti, kajti nov temen oblak se je bližal nad plodno panonsko ravan.

Izrabljajoč borbo med Nemci in Slovani, je tuje, neevropsko pleme Madžarov z lahkoto in neovirano l. 896. pod Arpadom prekoračilo Karpate ter v nekaj letih zasedlo širne pokrajine Slovanov, ki so radi notranje nesloge in radi boj z Nemci bili v tem času močno ošibljani.

V divjem navalu so Madžari velik del slovenskega prebivalstva pobili in njihova selišča izropali ter požgali. Slovenske mladenke pa, ki so jih usužnjili, so služile v zadostitev pohote ali celo kot vprežna živina za vozove. Dobrih 50 let je zagrnila popolna tema lepo zemljo panonsko.

Šele ko so l. 955. združeni Nemci in Čehi na leškem polju zadali Madžarom odločilen poraz, so tile prenehali s svojimi roparskimi pohodi v sosedne dežele in se pričeli baviti s poljedelstvom in obrtjo. Učili so se tega pri kulturno višje stoječih Slovanih, na kar še danes spominjajo številni izrazi poljskega in drugega orodja, ki si jih je madžarski jezik pri nas izposodil.

Dobrih tisoč let smo morali robovati tujim gospodarjem, ki so se polastili naše najboljše zemlje. Dolgih tisoč let je naš narod trpel najhujše ponižanje in zapostavljanje. Veliko jih je utonilo v madžarskem morju. Le tu na skrajnem zapadu nekdanje širne Kocijeve države, tu med Muro in Rabo, so nam naši žilavi očetje ohranili dediščino, ki jo je pred 15 leti prevzela naša velika skupna domovina Jugoslavija v mogočno varstvo.

Ko je bila sila na višku, je bila tudi pomoč najbližja.

Ob koncu preteklega stoletja so madžarski vlastodržci z vso silo pritiskali na naš narod, hoteč ga v nekaj desetletjih popolnoma uničiti. Na tem polju se je predvsem odlikovala šola, ki je z grožnjami in palico hotela naši mladini vcepiti madžarsčino v glavo in ji priskutiti domači materinski govor. Toda svetovna vojna, ki bi morala za vedno zapečatiti grobni kamen nad našim narodom, se je tudi po zaslugi naše hrabre vojske končala

precej drugače kot so si to zamislili naši tisočletni tlačilelji.

Leto 1918, ki je skoro celi jugoslovanski zemlji prineslo solnce svobode, ni še osvobodilo naše izmučene zemlje. Še skoro celo leto je moralo naše ljubo Prekmurje trpeti, predno je tudi to zemljo vzel beli orel pod svoje varno krilo.

Sicer je stotnik Jurišić na lastno pest z malo četo prostovoljcev prekoračil Muro ter 28. decembra 1918. l. zasedel obmurski del Prekmurja, Doljno Lendavo, Črensovce, Beltince in Mursko Soboto. Med Jurišićevimi prostovoljci je bilo tudi več prekmurskih Slovencev. Toda Jurišić je imel premalo vojakov in se je v Soboti preslabo in premalo zavaroval. Zato so ga mogli dne 3. januarja 1919. Madžari presenetiti, ko so se ob 5. uri zjutraj pripeljali z vlakom v M. Soboti. Njegova četa je bila razpršena. On sam je dobil strel v roko, njegov adjutant dr. Dimović in 5 vojakov je

padlo. Slednji počivajo na soboškem pokopališču, kjer jim je hvaležni narod postavil dostojen spomenik.

Končno je mirovna konferenca v Parizu prisodila Prekmurje Jugoslaviji ter pooblastila našo vlado, da zasede deželo.

Dne 12. avgusta 1919. pa je pod vodstvom podpolkovnika Uzorinca v Prekmurje vkorakala jugoslovanska armada, ki je prišla od Radgone in Ljutomera ter z lahkoto pognala madžarske rdeče in bele gardiste.

To nedeljo preteče 15 let po tem velikem dogodku v naši neveseli zgodovini. Petnajst let že živimo svobodni pod jugoslovanskim svobodnim solncem. Ob tej priliki se vsi Prekmurci z globoko hvaležnostjo spominjamo vseh nešteti borcev, ki so dali za nas življenje. Prav posebno se tudi spominjamo prezgodaj umrlega generala Maistra, ki je z osvoboditvijo Maribora omogočil tudi našo osvoboditev, da smo za večne čase združeni v naši močni Jugoslaviji.

POLITIKA

Nemčija tuguje. Minuli torko so pokopali Nemci maršala Hindenburga in sicer v Tannenbergu, v bližini mazurskih jezer, kjer je porazil sovražnika Nemčije. V enem izmed številnih stolpov, ki tvorijo tannenberški narodni spomenik, bodo počivali zemeljski ostanki očeta domovine.

Tako delajo! Ko smo minoli teden gledali avstrijske ubežnike, ki so iskali zavetja v naši miroljubni domovini in se čudili našim urejenim razmeram, smo se nehoté vprašali, kdo je vzrok državljanski vojski v Avstriji, kdo je vzrok krvoprelitju, kdo Dollfussovi smrti? Žaloigra, ki je zahtevala toliko žrtev, še ni končana. Odmor je, za katerim sledita še drugo in tretje dejanje. Od nemške države nam je povsem jase in prozoren namen, katerega ne bo nikoli skrivala: priklopiti hoče Avstrijo izlepa ali izgreda Nemčiji. Avstrija pa hoče braniti njeno neodvisnost. Boj proti nemškemu fašizmu pa je izredno težak, ker ne prihaja samo v Avstrijo, ampak je našel v Avstriji sami močna tla, ki jih je težko izpodnesti. Kancelar Dollfuss se je hotel zavarovati proti hitlerizmu s pomočjo antifašistične Evrope, a naenkrat se je začel vmešavati v avstrijsko politiko zli duh Evrope. Povabil je k sebi Starhemberga in tu v

palači Venezia se je skuhal načrt za pofašistenje Avstrije. Čigav program je bil ta? Ni mogel priti od druge strani kakor od Musolinija, ki je hotel ugnezditi fašizem v srce Evrope, sam pa postati kralj fašističnega imperija. Ne smemo prezreti dejstva, da je italijansko časopisje v letu 1933, ko je prevzel Hitler oblast v Nemčiji, mu pisalo slavospeve in pozdravljalo duceja češ, fašizem bo preobrazil Evropo. Mesec dni pred Dollfussovo smrtjo je izjavil italijanski državnik, da vodita usodo Evrope on in Hitler. To se je izpolnilo na tragičen način na Avstriji, ki pretaka solze na grobu kancelarja. Ravno Rim je vsilil fašizem Avstriji, ki je prinesel strup Dollfussovemu političnem zamislu. Delo rimske politike je, da je morala Avstrija dati toliko žrtev v poslednjem času samo za pokroviteljstvo nad avstrijsko neodvisnostjo.

**Javna borza dela - ekspozitura
v Murški Soboti.**

Pregled stanja na delovnem trgu: Iščejo delo: moški: 14 poljskih delavcev in hlapcev, 1 kovač, 2 str. ključ. 8 mizarjev. 1 vrvar, 1 krojač, 1 čevljar, 1 mlinar, 2 peka, 5 zidarjev, 1 slikar, 2 tesarja, 2 trg. pom., 4 težaki, 2 uradnika, skupaj 47 moških. Ženske: 1 poljska delavka, 4 gosp. pom., skupaj 5 žensk.

Delo je na razpolago: 1 hlapcu in 3 gosp. pomočnicam.

**Da se Vam noge ne znoje
UPORABLAJTE BAT'A ULOŽKE****BAT'A M. SOBOTA.**

Naša gasilska župa na slavnosti v Gornji Radgoni.

V Gornji Radgoni je bil 5. avg. velik praznik pod imenom obmejnega narodnega gasilskega sveta, prirejen pod pokroviteljstvom g. bana Dr. Marušiča. Na tej slavnosti je sodelovala gasilska zajednica dravske banovine. Obvezna je bila za vse gasilske čete iz obmejnih krajev in Prekmurja. Blagoslovljen je bil ob tej priliki gasilski avtomobil radgonske čete.

Ta dan je bil za Gornjo Radgono prava manifestacija nacionalne misli, ki je tem pomembnejša, ker je bila tik ob meji, kjer divjajo še strasti zadušenega upora. V trg so prihajale v zgodnjih urah gasilske čete bodisi na avtomobilih, vozovih, kolesih ali pa peš. Trg je mahoma oživel, iz vseh poslopij so plapolale državne zastave. Ob 8. uri je bil promenadni koncert pred občinsko hišo. Ob 10. uri je bil sprejem pokrovitelja dr. Marušiča, zastopnika mariborskega škofa, predstavnikov Gornje Radgone, župana z občinskim odborom, zastopnika vojnega ministra, nadučitelja Mavriča kot starosto domačega Sokola ter narodnih poslancev: Benka, Krejčija, Zemljiča in Cerarja, dalje še sres. nač. dr. Farčnika, zastopnika ljutom. gremija, maribor. sres. načelnika, zastopnika gasilskih žup, zastopnika ptujske in mariborske župe,

dalje še gospoda Kuhariča iz Ljutomer, Vezir Geze iz Martjancev, Taša iz Dolnje Lendave, Košir iz Celja in še mnogo drugih. V sprevedu so korakali Sokoli in Sokolice s praporom, za njimi pa 1000 gasilcev z 20 gasilskimi prapori.

V grajskem parku je bil postavljen ličen oltar, kjer je daroval sveto mašo stolni prošt. Po maši je bil blagoslovljen nov gasilski avtomobil. Za tem je govorilo več govornikov, med njimi tudi gospod ban, ki je podčrtaval pomen slavnosti za Gornjo Radgono in gasilstvo sploh.

Na banketu se je povdarjalo, da je udeležba prekmurskega gasilstva zelo častna, zakaj 1/2 gasilcev tega zleta so tvorili Prekmurci. Gospod ban je zaprosil g. Benka, našega poslanca, naj v njegovem imenu izroči vsem gasilcem iz Prekmurja za tako častno udeležbo iskreno zahvalo. Gospodu poslancu, kot starešini župe, je bilo prav prijetno slišati od poglavarja Dravske banovine tako javno priznanje, ki se je izreklo v krogu tako odličnih predstavnikov.

Udeležba čete Murska Sobota je bila tokrat prav častna. Izleta se je udeležilo na željo župnega načelnika 30 članov na dveh avtomobilih s praporom.

Šestdesetletnica zagrebškega Sokola in jubilejni sokolski izlet.

V prvih dneh avgusta so romale velikanske množice bratov in sester iz vsega velikega slovanskega sveta, od Visle in Vardarja, od Labe in Dunave, od Marice in Drave, od Mare in Neretve, od vseh rek, koder živi slovanska duša, kjer pronika slovanska vzajemnost. Kakor hudourniki so se valile mogočne trume proti prazničnemu Zagrebu, kjer so jih pričakovali bratje iste duše, iste krvi in srca, z istim pogledom v bodočnost, zavedajoč se slovanske nepremagljive sile, ki naj jih vodi v edinstvu v boj za sveto stvar, za bodočnost, v strah vsem sovragom, z enim samim geslom: Zdravo! Temu geslu so se pridružili

tudi naši panonski bratje iz vseh naših sokolskih celic po deželi, da dokažejo svetu, tudi mi smo tu, tudi nam je v srcu sokolski Zdravo, tudi mi utrjujemo slovansko mejo z dušo in telesom, da bo stala trdna, kakor zidi skale. Te sokolske celice nosijo seboj še posebno svetinjo 15 letne svobode Prekmurja. Ta svetinja je še mlada in se sveti kakor jutranje solnce, je živ plamen ogromni 300.000 broječi masi, je svetel znak, da je konec slovanskega jarma. Tudi tem našim sokolskim borcem je veljal pozdrav Dr. Antona Gavrančiča, ki ga dobesedno objavljamo:

Dragi bratje in drage sestre!

Hittimo, da Vam želimo: dobrodošli! Želimo, da bi Vam bilo bivanje med nami čim bolj ugodno. Potrudili smo se, da smo pripravili vse ono, kar smo smatrali, da Vam bo drago. Ako ne bo vse tako, kakor ste pričakovali, ne zamerite nam: težko je pogoditi vsem željam tolikih tisočev. Zavedajte se, da kakor Sokoli, poedinici tonemo v masi Sokolstva in da je treba zadovoljiti maso in njene interese, ne pa interese poedinca.

Ogromna je moč našega narodnega edinstva! Zanj so delovala mnoga pokolenja, za zmago je bilo mnogo borb in doprinešenih je bilo milijone žrtev. In vsi oni, ki so živeli za to idejo, za narodno edinstvo, nas vprašajo, kaj mora delati za edinstvo vsak rodoljub. Pa tudi nove generacije, ki vstajajo, odgovarjajo na vprašanja, ali želé ujedinienje domovine, ali razkosano življenje v bratskem sovrastvu in pod tujim jarmom. Mi, v mestu Zagrebu, stojimo tu, da utrjujemo narodno in državno edinstvo, da poslušamo one, ki so za edinstvo živeli in pazimo tudi na one rodove, ki bodo prišli za nami. Vsem tem rodovom mora ostati v spominu sokolski izlet v Zagrebu in njegova prisega: Zvesti hočemo ostati narodnemu in državnemu edinstvu do zadnjega diha. Brez kompromisa!

Pripravljeni smo pod zastavo našega junaškega kralja ob vsaki priliki, brez oklevanja, da za to misel damo vse, pa tudi življenje, ako bo potrebno. To prisego ponavljamo v Zagrebu, ki gleda na tri fronte, katere dvomijo o tem, kar je v naših srcih sveta prisega.

Prijateljem Slovenske krajine.

Bližamo se petnajsti obletnici osvobojenja Slov. krajine. V stiski današnjih dni se morda premalo zavedamo pomembnosti tega dogodka. Kar je pa glavno: vse premalo je še poznana minulost in sedanost te najsevernejše pokrajine naše države! Zlasti Slovenci bi morali dobro poznati tisti del svoje zemlje, ki je trpel najdalje pod tujo vladno in ki je bil stalno ločen od osrednjih slovenskih pokrajin.

V težnji, da bi Slovensko krajino čim verneje pokazali in vzbudili ljubezen do nje, bo v kratkem izdala založba „Raba“ zbornik poljudnih razprav v Slovenski krajini. Pisali bodo: univ. prof. in rektor univerze dr. M. Slavič o borbi za osvobojenje, univ. prof. dr. M. Kos nekaj iz zgodovine Slov. krajine, konservator dr. F. Stelč o umetnosti, univ. asistent dr. S. Iešič in prof. F. Baš z geografskega stališča, prof. Vilko Novak o književnosti v prekmurskem narečju in fil. J. Maučec o prosvetnih razmerah. Svojo besedo je obljubil tudi slovenski pesnik Oton Župančič. Načrt za knjigo je izdelal univ. prof. J. Plečnik.

Knjiga bo bogato ilustrirana, dodan ji bo nov zemljevid Slovenske krajine. Glasno bo govorila o napredku te zemlje v Jugoslaviji in afirmirala njeno pripadnost k njej. Zato vabimo vsa zavedna narodna združenja in vse posameznike, da naroče zbornik, ki bo veljal v subskripciji broš. Dln. 50.- in vez. Din 70.-

ZALOŽBA „RABA“, LJUBLJANA, univerzitetna tiskarna, Breg 10.

Občinski upravi v Murski Soboti v uvaževanje!

Ob petnajstletnici osvobojenja Prekmurja opozarjamo občinsko upravo na naš uvodni članek, ki kliče po spremeni nekaterih uličnih imen našega mesta. Nujno potrebno je, da počastimo naše prednike, ki so delovali za slovansko misel v Prekmurju s trajnim spominom in damo mestu prav tako trajen slovanski pečat, katerega bodo spoštovali še pozni rodovi. Nekatera ulična imena so tako brezpomembna, da jih prav lahko odstranimo. Kako bi izgledalo naše mesto, ako bi imeli Kocljevo, Pribinovo, Kuzmičevo, Ivanocijevo in Majštrovo ulico! Menda ga ni Slovenca, ki bi dvomil o zgodovinskem dejstvu Maistrove zasluge, da je Spodnje-Štajersko naše in raditega — tudi Prekmurje. Če bi prvo pripadalo Avstriji, bi bili vsi naši naporji za priključitev Prekmurja k naši Materi brezuspešni in naravnost nemogoči. Združimo ob petnajstletnici duh in energijo naših prednikov v trajen spomin! Drugod zbirajo prispevke za spomenike zasluženim možem, postavimo jim tudi mi — za vedno!

Jan M.

Trplanovina.

14

(Nadaljevanje.)

Liza se je vračala iz vrta, z motiko v roki, kjer je napravila jarke odtekajoči vodi. Molče se je spravila nad mlako, ki se je natekla pred hišo in s krepkim zamahom je presekala rob. S konico motike je razmetala rov in rjavkasta voda je silila po pobočju.

Tone je stopil k njej.

„Jutri grem v mesto.“

Liza je kopala dalje in grebla po blatu, da so ji rjavi curki obrizgali bose noge. Molč.

„Pot res ne bo kaj prida!“

Tone je stal ob ograji, se naslonil na količje in se zazrl v odtekajočo vodo.

„Pa menda ne boš šel peš?“

Zravnila se je in si popravila ruto na glavi, ki ji je silila v oči.

„Peš!“

„Dobrih osem ur hoda je do mesta!“

„Bom pa počival!“

Liza se je zopet nagnila. Motiko je vlekla po razmočeni prsti. Enakomerno in trdo. Če je zadela ob kamen in je zahreščalo železo je visoko zamahnila in od blatne ročice je padalo blato na pobledele ruto. Kakor bi se nekaj domislila, je nenadoma prestala z delom in vprašal:

„Zakaj se ne pelješ z vlakom?“

„Z vlakom?“

Tone se je prestrašil vprašanja in jeclajoč so se mu trgale besede.

„Zato... zato... ker bi rad med potoma obiskal nekega znanca s katerim sva skupaj delala v Nemčiji. Dve uri hoda od nas je doma...“

„Tako...“

Zategnjena beseda je padala kakor težka ploskev na Toneta in ga silila k tlom. Resnica, na katero je tako predrzno stopil, se mu je izvila in ga udarila v obraz, da so mu zagorela lica. Še so mu vrele besede iz

ust o vremenu, cesti, mestu, hlastno in sunkoma. Nenadoma pa se je obrnil in šel proti hiši. Na pragu je še obstal in se ozrl. Liza se je pogrezala že za pobočjem, da ji je bila videti le glava, ki se je dvigala in padala z motiko. Potem se je zopet naslonila na ročico in gledala v izkopani jarek po katerem je odtekala rjavkasta brozga in se izgubljala v ruši.

Tiho in brez besed so povečerali. Še molitev stare perice je bila tišja kot ob drugih večerih.

Z dnevom je vstal Tone. Oblekel se je in zapustil sobo, tiho zapirajoč vrata za seboj. Stopil je v kuhinjo. V motni svetlobi, ki se je risala v oknih in v sivi mračini so bili predmeti v kuhinji kakor izklesani iz kamna. Skoro neslišno je stopil k omari in izvlekel predal. Na dnu je ležal načet hlebec kruha, poleg njega nož z črnimi zlomljenimi platnicami. Počasi je segel po njem, dvignil kruh ter si odrezal kos: za dlan širok in za plec visok. Spravil ga je v žep

in zaprl predal. Topo je zadel les ob les. Prestrašeno se je ozrl Tone proti škrinji na kateri je ležala Liza. Pogreznjen v umazani blazini, se je risal njen bled obraz. Skrčene roke so gole ležale na odeji, obraz se niti v spanju ni sprostil trpkih potez. Sunkovito in težko so se ji dvigala prsa, kakor bi še v snu garala in vlekla težko breme ob robovih prepada v čigar globinah so spačeni obrazi beračev...

Sključeno se je Tone splazil do vrat, odrinil zapah in neslišno potegniti vrata za seboj. Mimo okna, tja do trate, je stopal še po prstih, potem pa se je zravnil in krepko stopal proti gozdu, ki se je z glasnim žvrgolenjem ptic prebujal iz nočne dremavosti. Ko je Tone dospel na cesto je že rdelo na vshodu, raztepeni oblački po svodu pa so bili kakor zdrava, rejena lica otrok — rožno rdečkasti in zabuhli.

(Nadaljevanje.)

Občinskim uradom v vednost!

V službenem listu Kraljevske banske uprave Dravske banovine z dne 28. julija 1934. številka 480/60. je bil objavljen zakon o spremembi zakona o volilnih imenikih. Po § 1. novega zakona se vpisujejo v stalne volilne imenike vsi, ki imajo volilno pravico, če so najmanj leto dni (doslej 6 mesecev) nastanjeni v občini. Po § 2. morajo občine prilagoditi volilne imenike po svoji uradni dolžnosti v treh mesecih v smislu novih predpisov ter jih v roku 15 dni odposlati proti potrdilu sodišču skupno s prepisom vseh izprememb volilnega imenika, izvršenega v omenjenem roku treh mesecev.

Opozorjamo občine na spremembo zakona o volilnih imenikih.

Ekскурzija selekcijskega društva iz Markovec.

Minulo nedeljo je odpotovalo z vlakom 20 posestnikov selekcijskega društva iz Markovec na kmetijsko šolo v Št. Jurij ob Južni železnici pod vodstvom šolskega upravitelja g. Filo Blaža. Iz Št. Jurja so se podali v Maribor na banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo. Gotovo sta jim nudili šoli, ki obsegata vse panoge našega goričkega kmetijstva mnogo praktičnega in kmetskega stanu zelo koristnega.

Vrnili so se veseli domov, noseč v srcih polno načrtov za izboljšanje domačega gospodarstva. Take ekscurzije priporočamo tudi drugim občinam, saj prenavljajo kmeta in ga silijo k naprednemu gospodarstvu. Koristijo jim gotovo več, kakor pa razstave, ki kažejo produkte, a ne vegetacije.

NAŠA KRAJINA

— Dr. Brandieu Silvij vodja in šef oddelka banovinske bolnice zopet redno ordinira.

— Nagrada. Osebi, ki naznanj točne sledove o vlomilcih v gornje-lendavski grad, plača lastnik Din. 500 nagrade.

— Obustavljena autotaksa. Dosedanje autotaksno podjetje g. Benko Josipa je ustavljeno. Toliko se daje v znanje cenjenemu občinstvu, da ne bi delalo nepotrebnih korakov pri iskanju vozil.

— Moko je kradel. R. Alojzij, rojen v Križevcih pri Ljutomeru, je v Satahovcih odvezel R. Ludviku eno vrečo moke v vrednosti 200 Din. ter je bil pogojno obsojen na 7 dni zapora.

— Noršinci. Tudi tukaj se fantje zelo zanimajo za sport. Zadnjič v nedeljo so imeli nogometno tekmo z rakičanskim nogometnim klubom. Uspehi so bili prav zadovoljivi. Publika, ki je sledila izvajanju je bila povsem zadovoljna.

— Ivanci. Naš naročnik poroča iz Ivanc, da so tamkaj pokopali posest-

nika Najbar Janeza v 54. letu starosti. Pred 3 meseci se je preselil s svojo ženo iz Sela v Ivance k zetu. Ko je 30. julija šel na svoje posestvo v Selo, ga je zadela srčna kap. Našli so ga pri kleti Plejec Martina mrtvega, kraj njega pa kolo. Lep pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil med ljudstvom.

Med tednom :

DOMA :

V Petrovcu na Mlavi je te dni umrl 6 letni Živko Tonič radi alkoholnega zastrupljenja. Ko so bili njegovi starši na polju, je v nevednosti izpil 3 litre žganja.

Vse poljske pridelke in vinograde je uničila toča, ki je te dni divjala v okolici Ozalja.

Dva velika požara sta izbruhnili v Kikindskem srezu v Vojvodini. Poleg dveh gospodarskih poslopij je zgorelo tudi 20 vagonov pšenice.

Hudo nesrečo je povzročil stariški samokres, s katerim je hotel streljati neki mladenič na cerkveni slavnosti v vasi Orudici pri Slavonki Požegi. Orožje se je razletelo in ranilo mnogo oseb. Najhuje je poškodovanih 7 otrok, ki so jih morali takoj odpeljati v bolnišnico.

Pred tedni so našli v Slavonkem Šamcu umorjeno družino premožnega posestnika Gruberoviča. Umorjeni so bili gospodar, njegova žena in tašča. Orožniki pri vsej svoji vnemi niso mogli izslediti zločinca. Te dni pa je v Vukovaru pijančeval neki Adam Majer, ki je v pijanosti streljal s samokresom. Radi tega so ga zaprli in na policiji so spoznali samokres kot lastnino umorjenega Gruberoviča. Adam Majer je naposled priznal, da je on izvršil tajni roparski umor.

OGLAŠUJTE v „MURSKI KRAJINI“ !

Preobilica in pomanjkanje na svetu.

Maltusov nauk pa upliva še danes in sicer najbolj pri ljudeh, ki Maltusovega imena niti slišali niso. N. pr. : Francija je imela l. 1870 okoli 40 mil. ljudi; po 40. letih se število skoraj da ni izpremenilo, medtem ko je v Nemčiji, ki je imela l. 1870. skoraj ravnotako 40 mil. ljudi, v 40. letih število narastlo na 68 m. Tudi pri nas kaj pogosto slišimo tožbo, da je na svetu preveč ljudi. Tako tožijo delavci, trgovci, uradniki in dr. brž ko je dosegel kdo drugi mesto, ki so si ga želeli sami.

Nekoliko opore je našel Maltusov nauk tudi v Darwinovi teoriji, po kateri zmagujejo v boju za obstanek v vsej narodi čilejše in krepkejše stvari, hirajo in utonejo pa vsi slabiji. Če pa natančneje premislimo Darwinov nauk in pa Maltusovo mnenje, moramo spoznati, da gre v obeh slučajih za popolnoma različna pojava,

pri Darvinu za boj med krepkimi in slabotnimi posamezniki, pri Maltusu pa za razmerje med številom prebivalstva in količino živeža.

Po Maltusovem mnenju je znatno povečanje množine živeža skoro nemogoče, kajti človeški rod je doslej zavzel vse tiste pokrajine, ki se jih izplača obdelovati, kajti obdelovanje doslej neobljudenih pokrajin bi ne neslo toliko dohodkov, kolikor bi zahtevalo dela in stroškov. Ni dvoma, da je v tej trditvi tudi nekoliko resničnega jedra, vendar ostane pravilnost gorenje trditve samo tako dolgo v veljavi, dokler je mogoče dokazati, da so tudi stroški in delo za obdelovanje isti. Ker pa se ta dva činitelja vedno izpremenjata, je tudi Maltusov račun nepravilen. Le pomislimo, da nastajajo vedno nove železnice, ki zvežejo dotlej manj obljudene in slabo obdelane pokrajine s kulturnim svetom, da ne govorimo o ogromnih množinah umetnega gnojila, ki še samo ob sebi pomnoži dosedanjo množino živil. Teoretične trditve pa je tudi praksa dokazala: tako je izjavil Delbrück, rektor berlinske poljedelske visoke šole v letu 1900: prebivalstvo se je v teku zadnjega stoletja v Nemčiji podvojilo, količina pridelanega živeža pa početvorila. Nikakega dvoma ni, da se bo še množina pridelanega živeža še lahko zelo povečala tudi v bodoče in ne samo v Nemčiji od koder imamo najzanesljivejše statistične podatke, temveč tudi povsod drugod. V letih od 1840—1888 se je povečala površina obdelanega sveta v Evropi, Ameriki in Aziji za 65%, množina žita za 120%, medtem ko se je človeštvo pomnožilo samo za 70%. In sedaj pomislimo le na velikanske planjave, ki so doslej še neobdelane, v Aziji, Ameriki in Avstraliji, tudi na teh še bo mogoče pridobiti živeža.

Kako nevarno je prorokovanje propasti človeškega rodu vsled pomanjkanja živil, nam dokazuje King, ki je bil l. 1700. imeniten strokovnjak v narodno-gospodarskih vprašanjih na Angleškem. Izračunal je na podlagi takratnega števila angleških prebivalcev, da bo imela Anglija l. 3800 22. m. prebivalcev in da je s tem tudi že doseženo tisto število, ki ga mora Anglija tudi preživeti. In sedaj ima Anglija 37 m. prebivalcev in vendar še ne opažamo ničesar o njenem propadanju. Za Avgustovih časov je živelo v Evropi okoli 40 m. ljudi. Danes jih živi mnogo čez 400 m. in vendar ni nobenega dvoma, da žive v splošnem ti bolje kakor so živeli prebivalci v Avgustovih časih, ko jih je bilo itak velik del sužnjev.

Da si lažje predočimo kako redko je še naseljena naša zemlja, napravimo si sledeči račun:

(Dalje.)

SOKOL

Vse br. edinice Prekmurskega okrožja opozarjamo na izbirne tekme v štafeti in odbojki dne 19. avgusta 1934 v Murški Soboti.

MURA — GRADJANSKI (Čakovec) 1 : 1 (1 : 0)

V nedeljo je gostoval v Murški Soboti proti agilni Muri čakovski Gradjanski, ki je dosegel v zadnjem času proti močnim nasprotnikom lepe uspehe. Ker je ostala zadnja prvenstvena tekma med Muro in Gradjanskim neodločeno, je vladalo za nedeljsko tekmo srečanje prilično zanimanje. Gosti svojega dobrega slovesa niso opravičili, igrali so raztrgano in le dobri ožji obrambi in skrajno slabo razpoloženi nasprotnikovi napadalni vrsti se imajo zahvaliti, da niso doživeli katastrofalnega poraza. Igra ni bila na običajni višini Murinih prirediteljev, česar so v veliki meri krivi Murini napadalci pri katerih smo pogrešali smotrene kombinacije in premljane igre. Kljub slabi igri je izdelal napad nešteto zrelih pozicij toda končni efekt je vedno izostal, zdaj je odlični vratar rešil težko situacijo in v prihodnjem trenutku se je nevarna žoga odbila od prečke. Smolo domačinov prav nazorno prikazuje dejstvo, da so 8-krat pogodili prečko čakovskega gola. Pri domačinih je povsem zadovoljila ožja obramba, ki je izvršila svojo nalogo takorekoč brez nape. Krilska vrsta je bila dobra in je davala slabemu napadu nešteto uporabnih žog.

V prvem polčasu igrajo domačini z vetrom in se že v prvih minutah usidrajo pred nasprotnikovim golom. Vrata gostov so v neprestani nevarnosti, toda v odločilnem trenutku odpove Murin napad. V 16. min. udari branilec gostov v kazenskem prostoru žogo z roko ob tla. Enajstko pošlje Kardoš mimo gola. Sodnik je prezrl, da je še pred strelom skočil čakovski branilec v kazenski prostor in kazenskega strela ne da ponoviti. Končno doseže v 27. min. Schiller vodstvo. Domačini ostanejo do konca polčasa pred čakovskim golom, toda rezultata ne morejo zvišati.

V drugem polčasu igrajo Čakovčani znatno boljše in igra je v glavnem izenačena. Domačine spremilja pred golom smola in vse šanse ostanejo neizrabljene. Gradjanski se proti koncu igre znajde in 5 min. pred koncem izenači.

Sodil je g. Turk Josip. Nc

V nedeljo 12. avgusta odigra S. K. Panonija na obletnico svojega delovanja prijateljsko tekmo z S. K. Železničarjem I. iz Maribora. Gost Murske Sobote je najboljša enajstorica železničarskih klubov Jugoslavije, kar nam tudi dovolj jamči, da bode prišla publika na svoj račun in lahko videla lepo predvajeno igro.

Pričetek tekme bode ob 1/4 4 uri.

Prijatelji sporta vljudno vabljeni.

HIGIENA

Naša stanovanja v mestu.

Mnogo se dandanes govori o higijeni, zlasti o pobijanju tuberkuloze in o vsem, kar to zavratno morilko človeštva ovira na njeni poti. Gnezda tuberkuloze so prav gotovo nehigijenska stanovanja. Če hočemo pomagati revnemu sloju, ali kakor ga navadno imenujemo „mali človek“, potem je

prva skrb, da mu pomagamo, da pride do zdravega stanovanja. Današnja doba je doba idej, doba reform, toda redkokdaj slone te reforme na zdravi podlagi. Predvsem prezre se popolnoma realno stran, to je denarna sredstva, ki jih v tej krizi povsod primanjkuje, ostane pa kritika, ki šiba vse, kar ne odgovarja socialnim prilikam in zahtevam današnje dobe.

Naša občina se zaveda, da je naš kraj na zunaj lep, njegova klima zdrava, zato hoče tudi higienično urediti stanovanja. Pričela bo s „Kroškimi marofom“. Arhitekt Novak je že napravil načrt za popolno preureditev notranjih prostorov, kjer bo imelo 8 družin enosobna stanovanja s prijazno kuhinjo. Ta stanovanja bo dičila majhen vrt, kjer bo dana lastnicam možnost, da ga po svojem uredi. Stanovanjem bo pripadal skupen hlev, kjer bodo najemniki lahko redili po eno kravico.

Z veseljem beležimo to socialno delo.

Plodovito delo šolske poliklinike.

Ena izmed najlepših stavb v M. Soboti, ki ni sicer v okras mestn, ker ne stoji na periferiji, a je zato tem pomembnejša, ker je le malo komu znano, kako veliko samaritansko delo prinaša naši šolski mladini, lokalnim in provincijalnim potrebam, je naš „Zdravstveni dom“. Kdor je količkaj v zvezi s tem Domom, bodisi potom otrok ali službeno, ta se ne bo mogel izogniti eminentnemu socialnozdravstvenemu rezultatu, ki ga izkazujejo sledeče številke, nanašaje se samo na šolsko mladino državne narodne šole.

Šolska poliklinika je bila odprta 1. januarja 1933 z malenkostnimi dotacijami Krajevnega šolskega odbora v Murški Soboti. Že v tem letu je imela 1021 sistematičnih pregledov in 66 kontrolnih, predvsem radi oči. Kopenje se je v tem letu pričelo šele v aprilu in je trajalo do konca junija. Okopanih je bilo 1261 učencev. Ambulantno delo, ki ga opravljata gg. Dr. Gregorc Albin in Dr. Vučak Štefan, posluje tudi v tem letu 2 krat tedensko in sicer ob torkih in petkih od 3.—5. ure. V prvem letu, ko mladina še ni imela pojma o polikliniki, so iskali pomoči in sicer: 2 učenca radi nalezljivi boleznii, 30 radi notranjih boleznii, 7 radi boleznii v nosu, ustih in grlu, 22 radi boleznii zob in 137 učencev radi oči.

Zdravljenj je bilo skupno 753. V številu očesne boleznii, je bilo 25 trahomašev.

Razen tega je bilo zdravljenih radi poškodb 17 učencev, radi kožnih 31 in radi ostali boleznii 18. Skupnih posredovanj je bilo 916. Nudena pomoč — predvsem zdravila za lečenje doma, je bilo deležnih 29 učencev.

V letu 1934 do konca junija se je brezplačno kopalo 2389 učencev. Ambulantno delo pa zaznamuje lečenje: notranjih boleznii 32, malarije 1, nosa, grla in ust 17, zob (izdiranje) 123, oči 150, kiruških 24, kožnih boleznii 24, ostalih boleznii 3. Vseh posredovanj je bilo do julija 1335.

Mislím, da te številke jasno kažejo, kako veliko pomoč črpajo naši starši iz šolske poliklinike in kako neprecenljivo vrednost ima ta zavod za našo mladino. Denarni prispevki šolskega odbora za polikliniko so pa tako neznatni, da je pravo čudo, kako je mogoče tako vzorno poslovanje v prid naše mlade generacije.

KMETIJSTVO

Krompirjeve boleznii — katastrofalno razširjenje.

Že lani, deloma predlanskim naš krompir ni prinesel pravega pridelka in še ta je bil na dostih mestih bolan in neužit. Lani in predlanskim smo krivili sušo, češ, da je krompir suša stisnila in za to ni obrodil in se ni držal. Nekateri so pa pravili, da se je naš krompir izrodil (degeneriral), radi tega je treba importirati od drugod sveži semenski krompir, da pridemo zopet do rednega pridelka. Pa vse zastoj. Radi suše, razven pomladi, ki pa na rast krompirja še ni imela dosti vpliva, se letos ravno nimamo pritoževati. Dobili smo tudi novi semenski krompir iz Apač, Gorenjske in drugje, baje tudi iz takozvanih krompirjevih selekcijskih postaj. Bolezen pri krompirju pa letos še hujše nastopa, kot druga leta in nam grozi, da nam bo od letošnjega leta uničila do 75% pridelka, za naprej pa se nam bo sploh pridelovanje krompirja onemogočilo.

Kolikor so dosedaj tukajšnji strokovnjaki ugotovili, imamo pri našem krompirju razširjene sledeče boleznii: perenospora, splošna gniloba (phytophthora infestans), krožna bolezen, nitarost in nevem kaj še vse.

Kako bi to bolezen omejili, oz. zatrli? Na to nevem točnega odgovora. To je naloga kmetijsko preizkuševalnih postaj v Mariboru in Ljubljani, ki pa se dosedaj še niso zganile, čeravno so te boleznii že razširjene baje v celi naši banovini. Navodila v zatiranju bi že morala biti izdana in izvedena že zdavnaj, sedaj je že skoraj prepozno, ko je ževse uničeno. Kaj bi napravili, da rešimo, kar se še da rešiti?

Perenospora zatremo sigurno s škropljenjem z modro galico (kakor v goricah), letos pa je že za to prepozno.

Druge boleznii pa bi bilo mogoče zatreti le na te način, da bi se vse bolane sadeže uničilo, na njive pa, kjer je bil bolan krompir, se več let krompirja ne bi smelo saditi. Da se nesme za krompir sveže gnojiti, je stara stvar, vendar se pa tudi tu dosti greši.

Pravijo, da se letos še najboljše obnese na Goričkem domača dobra sorta (menda Magyar kincs.), drugje pa le še industrijski (svinjski kisli) krompir. Kako se drži krompir „Alma“, še nimam točnih podatkov. Baje kaže še dosti dobro kresnik (Schneeflocke) posebno ua Ravenskem, točne sodbe pa o njem ni mogoče podati, ker je bil „kresnik“, kot nova sorta krom-

pirja pod tem imenom, letos prvič importiran.

Ugotoviti moram, da je obolet tudi krompir nakupljen na Gorenjskem, seveda ne preveč po ceni, od posestnikov ali zadrug, ki krompir baje „selekcijonirajo pod uradnim nadzorstvom.“ Žalostno dejstvo! Kje je solidarnost?

Črvivo sadje.

V letošnjem letu opazimo prav mnogo piškovega sadja. Piškova pa je radi tega, ker je črvivo. To sadje odpada prezgodaj z drevesa. Črvivost povzroča gosenica majhnega metuljčka, ki mu pravimo jabolčni tomčič. Gotovo bo vsak sadjar strmel za tem, da odpravi črvivost! Potem mora delovati za tem, da onemogoči gosenici, da pride v sad. V to svrhu mora sadjar sproti pobirati vse odpadlo črvivo sadje. Okoli debla, posebno če je gladko, naj priveže stare volne ne cote, ker se pod njimi gosenice rade zbirajo in zapredejo. Zapredke je treba takoj uničiti. Pri nas se navadno dela tako, da se sadno drevje po obiranju pusti popolnoma v nemar. Stara drevesa moramo dobro ostrgati in očistiti. Ako je kmetovalcu kaj do sadja, se mora pač pobrigati za sadno drevje in ga negovati skozi vsa leta, zlasti v jeseni in spomladi. Storite tedaj vse potrebno, da sadje obvarujete mrčesa in ga spravite čim več v promet.

Skoro bi rekli, da je sadjarstvo danes edina panoga, ki donaša kmetovalcu največ koristi brez posebnega truda, zato pa pazite na drevje spomladi in v jeseni.

Vinogradnike opozarjamo naj dobro pregledajo vinograde, ker se navadno, preden se grozdje mehča, pojavlja grozdna plesen, ki povzroča v zadnjem času največjo škodo. Ne štedite s škropljenjem in primešajte v slučaju potrebe nekoliko več apna.

Gradba silosev je za par dni zastala, ker so izpopolnili kovinaste opaže (modele). Sedaj bo pa šlo delo hitro naprej, ker se bo lahko celi stolp naenkrat zgradil. Glede vrstnege reda se naj reflektanti obračajo na podjetnika Banfija, ki celo delo vodi.

Tržne cene:

Živina.

Mariborski živalski sejem, dne 31. jul.

Prignanih je bilo skupaj 446 komadov. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli kg. žive teže Din. 3—4, poldebili voli 2—2.50, plemenski 3—3.75, biki za klanje 3—3.25, klavne krave debele 2.50—3.75, plemenske krave 2—2.25, krave za klobasarje 1.50—2, molzne krave 2.50—3, breje krave 2.50—3, mlada živina 3 do 4, teleta 4—4.50. Prodanih je bilo 261 komadov.

Mesne cene so bile sledeče:

volovsko meso I. vrste kg. Din. 8 do 10, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav in telic 4—7, telečje meso I. vrste 8—10, II. vrste 6—8, svinjsko meso, sveže Din. 10—14.

Plujski pražičji sejem, dne 1. avg.

Prignanih je bilo 77 svinj in 170 prascev. Od teh se je prodalo 77 ko-

madov. Cene za kg. žive teže so bile sledeče: debele Din. 6—7, prolenki 5—6, plemenske 5.50—6, mrtve teže Din. 9. Prasci 7—8 tednov stari so se prodajali po kakovosti in sicer od Din. 70—100, za komad.

Mariborski svinjski sejem, 3. avg.

Pripeljanih je bilo 305 komadov. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari Din. 75—100, 7—9 tednov stari 120—150, 3—4 mesece stari 320—350, 8—10 mesecev stari 400—520, 1 leto stari 550—600. Kilogram žive teže Din. 5—6, kg. mrtve teže 8.50—9.50. Prodanih je bilo 75 kom.

Žitni trg.

Novi Sad. Pšenica: neizpremenjeno. Oves: bč. srem. in slav Din. 68—70, ban. 65—67, bč. ladja 69—71. Rž: ne notira. Ječmen: bč., srem. novi 65—66 kg. Din. 80—90, srem. proletni 67—68 kg. Din. 102.50—105. Koruza: bč. Din. 83—85, bč. okol. Sombor 84—86, ban. 82—84, srem. par Indija 83—85, bč. ladja Sava 92—94, bč. ladja Tisa, Donava in Đegej 93—95. Moka: neizpremenjeno. Fižol: ne notira. Otrobi: bč. srem. juta vreča Din. 73—75, ban. juta vreča 70—72, bč. juta vreča ladja 74—76. Tendanca je neizpremenjena. Promet je srednji.

Iz boljše hiše se za prodajalko v trgovspremije deklica v trgovino s papirjem, ki je absolviralo 4 razrede srednje meščanske šole z znanjem slovenskega jezika. Več se poizve v PREKMURSKI TISKARNI v Murški Soboti.

Gostilna in trgovina.

Prekmurska banka da v najem lastno ji Gross-ovo gostilno, trgovino in klavnico s pritliklinami v Fokovcih, za zmerno najemnino poštemu obrtniku.

Hiše.

4 iz prvovrstnega lesa zgrajene in s falc opeko pokrite kompletne hiše, ki se lahko razstavijo in na novo zložijo, so na prodaj tudi na obročno odplačilo in za vložne knjižice. Poizve se v PREKMURSKI TISKARNI.

V najem se da gostilna s celim posestvom in inventarjem radi odpotovanja v Ameriko. Več se poizve pri JOSIP ŠALINGER, Bogojina št. 8.

Hiša.

V Murški Soboti na Aleksandrovi cesti se proda nadstropna in zraven ležeča pritlična hiša s 4 stanovanji in pritliklinami. Poizve se v Prekmurski tiskarni.

Krajevni šolski odbor v Gederovcih bo **nove klopi.** nabavil. Ponudbe je predložiti do 20. avgusta t. leta. Načrt in druga pojasnila se dobi pri upravitelju šole istotam.

STANOVANJE

Odda se v najem 3 sobno stanovanje s pritliklinami in vrtom ter 2 sobno stanovanje isto s pritliklinami in vrtom. Poizve se v Prekmurski tiskarni.